

תחקיר גדוד 66 חט. 55.
ירושלים, 18.6.67

~~פאשר פגייע-העניין-לשלב-הדה-פיס-דפול-גות-ענד-די-אנד~~

פלאץ-זמן

פגם נוסף, שלא היה באשמתם, שהנשק והתחמושת לא היו בנויים לצרכי המשימה של ירושלים. זה גרך לכך שהיה לנו מספר מועט של באזוקות ורימוני-רסס. אמנם, דבר זה נגרם גם הודות לקשיי-אספקה. לחבר'ה היה טעון על הגב חומר נפץ רב ופחיות עם נפט, דברים המיועדים למשימה השנייה. החבר'ה סחבו עלם גבם הרבה מאד חומר-נפץ וזה הכביד מאד על הפעולה.

יוסי:

במקרה זה גם למשה לא היה זמן רב לתכנון.

דורון:

הזמן שהיה, צריך היה לחלקו כך שייוותר זמן רב יותר למפקדים למסירת התדריך.

מיכה:

התצפית גולה זמן מיותר.

דורון:

זאת ידענו רק לאחר זמן. המודיעין כולו היה לקני וחסר, כי חטיבה 16 מכירה את הגזרה. גם אם לא הצמידו לכל המשימה אנשים מחטיבה זו, צריך היה לפחות לשלב התכנון והתדרוך להצמיד אלינו אנשים המכירים את השטח. ההפגזה ב"שנלר", לא היא שגרמה לכך. נאמר לנו שאת כל המפות יביאו לצפניה; אנחנו היינו כבר בקדחת של ריצה לתצפית ונתנו לי ביד תיק, שהיה כתוב עליו " בית הספר, והתבור שהיה זה בית הספר באזור נבי-סמואל. הדבר הסתבר לי בשעה 10 בלילה, כאשר חזרנו מהתצפית, שעה לפני היציאה לפעולה. באותו הצגן חיפשנו עדיין איש ירושלמי שיזהה לנו את הרחובות ויביא אותנו עד רחוב פ צפניה ובקושי מצאנו את הפקדש את התיק הנכון והחלפנו אותו בזו שהיה בידינו. כך שלמ"פ היתה זו תרומה דלה ביותר והם לא הכירו במידה מספקת את היעדים.

יוסי:

אני בכלל לא ראיתי את התיק.

בי:

התיק הגיע אלי 20 דקות לפני הפעולה והיו בו שני תצלומים של הבניין. ראיתי בהם מהיכן אפשר להיכנס לבנין.

התיק על גבעת התחמושת נתן מעט מאד תחונים. היה שם פס אחד, שחלק מהדלתות מכוסות בפלטות בטון. צחק קיבל את התיק והלך אתו עד אשר נפצע.

אילו היו מעלים פיפר עם מצלמה פשוטה, כדי לצלם באלכסון את המקום, כדי להעשיר את הידע עליו - יכולים היינו לדעת הרבה יותר על המטרה. זה יעד הנמצא מתחת לאפנו - ולא היתה כל מניעה לעשות זאת.

דודיק:

הערה מוקדמת בענין התצפית: אני מעריך כעת את התצפית. והלקוי בה היה שאתה, יוסי, לא הורגת לנו שימה ראשונית בזמן התצפית. כולנו רצינו בהכלית, אך לא יכולים כולם להסתכל על הכל. כזה היה המצב וזאת השלב והיה זה בזבוז זמן יקר לגבינו.

(ב) התכנון היה קצר מאד ואני חושב שהיתה בו טעות בכך, שלא השתכנו למעשה בתכנון ונוצר מצב שגם אילו היו לנו רעיונות אחרים - לא

חוקיק גרוד 66/ח.ט.55
18.6.67

לא יכולים היו לבוא לידי ביטוי ומימוש. כאשר התכנון נחון במסגרת זמן קצרה כל כך - יש הגיון לחלק אותו למשימות ולעשותו יחד. ~~פב אחרת~~ - אחרי חלוקת המשימות - יושב כל אחד כמה דקות עם אנשיו - ושוב נפגשים.

כפי שהדבר נעשה - בוזבו זמן יקר. עברתי בפלוגה והעברתי את הדברים וכאשר באתי אליך - אמרת לי: חכה רגע; ושוב ישבנו ושחינו קפה והרגע הזה היה מבוזבז.

יוסי: ישנו ענין של תכנון, כאשר אתה צריך לחשוב ~~קב קצת~~ לבדך. ישבתי וחשבתי בעצמי, כדי להעלות את התכנית הראשונית. גם כאשר אין זמן לתכנון - צריך לאפשר ~~התפוצץ~~ את מעט הדקות למחשבה.

את התצפית עשינו ועברנו מביח לביח כדי לראות טוב יותר. אצלי התבטלה התכנית, למעשה, רק בזמן שישבתי בחדר על התצלום וחשבתי בשקט, כי לפי תצפית מהצד בלבד - אי-אפשר לדעתי לתכנן, כי היא אינה נותנת את כל ממדי היעד. כדי שתכנון יהיה שלם - עלינו לראות את הפעולה הכללית, גם את הצד האחורי. על כל פנים, זו דרישה מינימלית מעצמי, להקדיש כמה דקות לפחות לבניית שלד התכנית, לשבת ולגבש זאת בקווים כלליים.

מיכה: לא היו מ"מ, ואני יודע רק על מה שקבלנו מגיורא. קבלנו מעט מאד תוך חמש דקות. והבנו זאת פחות או יותר כך: המ"מ ידעו מה צריך הם לעשות. לדרגים נמוכים יותר ירדה רק הוראה חלוקת הכחות. החיילים ידעו רק שאנו פורצים. המ"מ ידעו לפחות את המשימה והתכנית הכללית. החסרון היה שהיינו כוח עתודה ואף על פי כן לא היה ידוע לנו מושג על הענין בכללו, לא על תפקידי הפלוגות האחרות ולא על מבנה היעד.

יוסי: האם גיורא לא הוריד הוראות לגבי פלוגות שכנות?

מיכה: ידוע לי רק שהיה הכל לא ברור.

דורון: ישבנו די זמן ברחבה זו ~~לדעתי~~ את הדברים לפלוגות השונות.

מיכה: לא ידענו על הגדר הישראלית ולא על האחרת.

יוסי: מן הראוי היה להצמיד אדם מחטיבה 16, המכיר את השטח.

מיכה: אשר להכנות: היו לנו בונגולורים שלא התאימו למשימה זו.

היו בונגולורים של 1.80 מ' והיו אחרים שצריך היה להעביר את ההתפוצצות בצורה אחרת. הם היו בנויים פרקים-פרקים ומה שהתפרק - התפרק. היה שם חייל שנפגע בכדור בחזה ופרק חלק מהבונגולור, שלא התפוצץ.

דורון: היה זה בכלל מזל שהיו מצויים אצלנו בונגולורים. היו ברשותנו ארבעה בלבד ובמקרה מצאנו את קצין החימוש וביקשנו ממנו את כל הבונגולורים ש~~פגשו~~ שהביאה החטיבה והוא רץ מיד והביא אותם אלינו. עלולים היינו לעמוד בפני מצב שלא היו ברשותנו בונגולורים בכלל.

מיכה: שני הבונגולורים הורכבו מתוך הפלוגה. לפלוגה השלישית הצלחנו לאסוף את הבונגולורס בין שאר הפלוגות. עלול היה לקרות שלא היינו מצליחים לאסוף אותם. אחד מהבונגולורים הללו פרץ את הגדר האחרונה.

גלר: לגבי שיטת העבודה של המטה: השיטה היתה גרועה וראינו זאת גם באימונים. הצוות כאן נמצא בלחץ הנוראי שתואר כאן, וגם באימונים היה מצב שחיילים רבצו ולא ידעו מה עליהם לעשות. עוד בשעה 7 בערב היה הגדוד כאן ורק ב-11 זז. חצי-שעה לפני התזוזה קבלו האנשים את ההנחיות.

יוסי: הם קבלו הנחיות בפעם ראשונה לגבי ההכנות, כאשר ניגשנו לשלב התכנון, וזה היה בערך בשעה 8.00-8.30. באותה השעה הורדה פקודה ראשונה על ידי המ"פ.

גלר: לגבי הפלוגה שלי, הפעלת פלוגה מסייעת אינה דומה להפעלת פלוגה רגילה. קודם-כל - איני יכול לנוע עם הטור של כולם. אם גדוד נע לשטח של הערכות - מיד הוא יוצא מזה החוצה. ברור שלא יכול הייתי להכין תחמושת וכו'. בשלב התכנון הפלוגה המסייעת צריכה היתה לצאת לעמדות כאן.

לגבי הטענה של גילוי הכוונה - נימוק זה אינו משחק כאן, כי לגבי סנהדריה זה ענין אחר ולגבי מקרה זה יכולים היינו להוריד את הרכב והיה זמן להכניס את השולחנות ולצפות.

יוסי: הייתי מזמין אותך לראות את השולחנות שעשו שם מרהיטים.
גלר: זה לגבי שלב-הפעולה של הפלוגה. מחלקה 81, הנשק שלה תאם לזה של גדוד 25 לישראל, כמות שיכולה לתת מחלקה. אילו היתה כמות זו נופלת על גבעת התחמושת - היה זה מורגש, לדעתי, היטב. למעשה היא לא עשתה שום דבר. (יוסי: מפני שחיסלו אותה)
דבר-נדבך לא כך היה הדבר: הם הציבו את הכלים מוכנים לטיווח בסנהדריה. הלכתי לדווח ל-81 ולא ראיתי שום דבר מכל זה; אי-אפשר לטווח מרגמות במצב כזה.

נוסף על כך היו גם בעיות עם הקשר ועליתי למעלה. הסתכלתי וראיתי שלא נופל דבר על המשטח קדימה והחלטתי לרדת ולתת להם פקודה להרביץ, היות והמטרה היתה מדויקת בגלל הכביש העובר שם. הורחתי להרביץ על המשטרה וגבעת התחמושת. ברגע שירדתי - גיורא נכנס כבר פנימה ואז החלטתי שהענין מסובך והפעלת האש עלולה להיות מאד לא נעימה; לכן, נתתי אז את ההוראה "חדל", ואז הם חטפו את האש "נס". היות וזה פגע בסוללה - היה זה אש נס.

דבר נוסף: למחרת היום ערכתי סיור. אחת הסיבות שלא ראיתי את התפוצות היא, שמצאמי זנב של 21 בתוך חצר המשטרה. על כל פנים, 81 לא ירו כאן, אלא אם ירו על עצמם.

יוסי: הם חטפו את שלהם מיד בתחילה.

התחלת הפעולה. הטנקים התחילו בדיוק אז להתקדם. אמרתי מיד להעלות חוליה אחת למעלה ולפרוץ את הדלתות. את הכתה הששית רצייתי להכניס לבית זה, אבל התקרב טנק והתחיל להרביץ בלי שום התרעה. כדי לא להסתבך עם הנערים שהיו שם - הכנסנו אותם לבנין. לי היה ברור שהמק"פ(?) לא לספיק להתקדם.

צביקה: תחמושת לא היתה, מלבד 24 פצצות, שהיו לצביקה. לבסוף הגיעה "סיקס". בתחילה רצייתי לסחוב אותו איתי, אבל לא ניתן לי הדבר ובשלב שהשירה נסעה כבר - אמרתי לחרמוני, שהיה אהו ירושלמי של דדי: אל תזוז, תעמיס את התחמושת והוא יצטרף אחרון. אבל בופו של דבר הישגתם את השירה. משאית של המכ"ח צריכה היתה להיות צמודה. תחמושת הגיעה כאשר הגדוד זז כבר להערכות.

דורון: בשלב השירה: השבתי לרכז אותה בשלבי התכנון. רצייתי בסדר השירה יהיה לפי סדר ההליכה; (ב) היתה עדיין הפגזה על ירושלים ורצייתי שהרכב יהיה מפוזר עד כמה שאפשר, כדי שלא תהיה פגיעה ישירה באנשים ותחמושת. זה השיקול מדוע השארתי את הרכב מפוזר.

אשר ללוח הזמנים: אני זוכר את השעה 12, בה ירון התפרץ לחדר ואמר שצריך לזוז, ואתה, יוסי, אמרת: עוד רבע שעה, כי צריך לתת למפ" את פרטי התדריך. ברגע שצריך היה לזוז, התכנית היתה כזאת: צריך הייתי לנטוע עם כל השירה הגדודית דרך רוממה לתל-ארזה. שם - להשאיר את הרכב ולעלות ברגל עם הגדוד של ירמיהו ולהיפגש אתך בצומת סנהדריה.

לפני זה שלחנו אחד האנשים לארגן ששה ירושלמים, והכוונה היתה להצמיד אותם לכחות. הם הגיעו, אבל לפני שזזנו משם - מישהו שחרר אותם חזרה לפלוגות ובשעה שדרושים היו לי - נשארו שניים בלבד: אחד לקחתי איתי והשני שלהתי למסייעת. גם לאחר זאת אמרתי למ"פ שימצאו ירושלמים בעצמם, תוך כדי תזווה. שחררו את הירושלמים כאותו שלב בו אמרתי לגרש את כולם מהפרוזדור. ואז איש שגרש את כולם - גרש גם את אותם ירושלמים. לקחתי איתי אחד מהם והתכנית הראשונה היתה - לעלות דרך רחוב ירמיהו. מצאתי את הכביש גרוע ונסעתי דרך שכונת הבוכרים, במטרה לחצות את תל-ארזה ולפזר את הרכב בית הבתים המפוזרים. ולכן, סדר התנועה צריך היה להיות הפוך לסדר הכניסה. המסייעת נסעה בסוף ולאחר תל-ארזה צריכים היו לצאת ראשונים אנשי פלוגה ד', שצריכה היתה להיות ראשונה, ובשירה מקומה היה לפני האחרונה.

כאשר הגענו לרחוב מקביל לצפניה, ירדה פלוגה ד' מהדרך וחיכנו רבע שעה עד אשר מצאנו והכנסנו אותה בחזרה לחיק משפחה...

מיכה: פתאום מצא עצמו גיורא בלי השיירה. הוא שלח את ...
בריצה ל"שנלר" לשאול היכן הפלוגה, ואחר מצא אותה.

דודיק: גיורא אמר שהיה זה רגע בו פחד כפי שלא פחד בימי חייו.

מיכה: היה שם הג'יפ-תולר, שמצא אותם כאשר הם פנו אל השיירה.
נסענו דרך רחוב יפו, שרי-ישראל, מלאכי וצפניה. לפני
שהגענו לתל-ארזה, עמד שם שריון של גש"ק וסגר את הדרך. אי-אפשר היה לעבור.
קודדתי את כולם מהמכוניות ומעברתי כולם קדימה לפי סדר הפוך. לגלר אמרתי,
שהיות והוא בזנב השיירה, שיסע אחורה ויעשה חיתוך ויסע באיזו דרך אחרת.
כך היה, כלומר: היותו של גלר אחרון היה לברכה. אילו היה הראשון - לא
היה יכול לצאת בכלל. ואז סימנו את הפקודות לפי סדר ההליכה, וירדנו ברחוב
אליהו הנביא, ובדרך לסנהדריה נפגשנו אתם.

יוסי: לגבי חטיבה 16, נושא מורי-דרך ברחובות השכונות האלה:
מיכה ואני צריכים היינו להגיע למפקדת החטיבה והסתובבנו
שם בכל-מיני רחובות עד אשר שברנו והגענו מבחוך, כי זכרנו טוב את רחוב
הואש מגן החיות. ולפי זה הגענו, לאחר שהסתובבנו בכל השטח, ומצאנו בדרך
אוטובוסים שונים של 71. הכל היה מלא בדרך, כי זו היתה לדעתי נקודה חלשה
שלנו, - ענין השילוט או סימון הדרך. צריכים היינו לדרוש זאת לפחות
מחטיבה 16.

דודיק: בשלב ראשון, ניתן לי תחילה תפקיד אחר מאשר בסופו של
הענין. ובשלב ראשון תדרכנו את הפלוגה לפריצה וציוותנו
אותה בהתאם. כאשר קבלנו תדריך שני - לא היה זמן בכלל לשנות דברים.

יוסי: זה בגלל הענין של כמה דקות ישיבה לבד, שנדרש היה לי.

דודיק: על כל פנים, נוצר מצב שחלקם קבלו את התדריך הראשון בלבד,
וחשבו שיש להם 50 מטר ש תעלה לתפוס, ותו לא. את התדריך
הראשון הספקתי להעביר למ"מ וניר נשאר אתם. אחר-כך שנינו הכך וזה היה ברגע
האחרון ממש ~~ה~~ וחלק גדול מהאנשים לא היה בתמונה.

יוסי: כמה זמן ~~פ~~ - יצאתם אחרי ששיצאנו מבית הכרם, דורון?
דורון: רבע-שעה.

צביקה: בין זמן יציאת דורון ויציאתי שלי היה הבדל של רבע-שעה.
השיירה נתקלה מיד בתחילה ואי-אפשר היה להוציא את
האוטובוסים.

דורון: אנו היינו הגדוד הראשון במקום וגם זה שפרץ.

יוסי: הגענו למקום זה, שעשינו בו כמה סיבובים על-מנת שהכות
יסתדר במבנה שצריך היה לפרוץ. פלוגה ד' ו-ב' וחלק
מ-ד' - כאן, ו-א' ~~ד-ג-ה~~ שו, ו-ג' ושומר היו מאחורי הבית ההוא (מראה בשטח).

במשך כל הזמן עמדנו בלחץ לא נורמלי מלמעלה לגבי התחלת הפעולה. עמוס ירון לא בא פעם אחת, אלא כמה פעמים. כאשר הגענו הנה, התחלנו בהרעשה, כאשר התכנית היתה הרעשה, כשלב ראשון, על-מנת לסתור למעשה את הרעש של הסנקים ושלב ההתקדמות שלהם לעמדות, שהיו ליד הבית הזה והמשיכו צפונה, לכיוון ~~ה~~ פאג"י ישנה וכן להבליע את רעש טריצת הדלתות והצבת המק"כ, רק אחר שנתחיל בהרעשה.

אחרי ההרעשה, שלב של הפסקת הארטילריה. היתה הפסקת-אש הארטילריה לשלב ~~ה~~ של פיצוץ עמדות על ידי הסנקים. היה שלב בו התפורר עשן ארטילריה ואז התחילו הסנקים בפיצוץ העמדות. ואז שוב באה הוראה מלמעלה שאחסוך באש ~~ה~~ הסנקים, כדי שתשאר להם תחמושת לחימה, כי אחרת היו עומדים עוד 10 דקות בפיצוץ. ואז נתנו שלב של פיצוץ והרעשה גם יחד. גיורא קיבל את ההוראה לעלות על הגדרות דק לפני זה היה שלב, בו אספנו את המפקדים באזור לתצפית מהפינה ... לעבר אזור הפירצה.

בשלב זה, כפי הנראה שהם איתרו כבר או התחילו לאחר ולכסות את האזור בין שני הבתים באש.

פריצת הגדר:

יוסי: כאן היה שלב, כאשר גיורא ירד למטה עם הכוח ומיד נתגלתה לו הגדר הראשונה. נתתי לו הוראה שאם הגדר הזאת יחתוך עם מספריים. לא ידעתי מה יש בהמשך הגדרות וכמה בונגולורים יצטרך לכן. הגדר היתה כאן, ליד המחנה ואפשר היה לעבוד בקלות עם מספריים. הוא פרץ אותה די מהר והמשיך להתקדם. לדעתי, שלב פריצת הגדרות היה ממש קלאסי והלך מהר מאד. מהצד השני נראה את התקלה שהיתה לפי עם הפעלת הבונגולורים.

מיכה הזכיר את הבחור שחטף פגיעה ~~ה~~ בתזה ונפל ונוצרה שבירה בבונגולורים. מנושא זה יתכן שנצטרך לעבור לפיתוח . . .

דודיק: הגדר האחרונה לא התפוצצה, אלא אחר שהכוח שלנו הגיע אליה.

יוסי: מיכה יסביר מיד מדוע ולמה.

דורון: לענין ההפגזה: אחרי שיצאו פלוגות ד' ו-א' ו-ב', ירדה משימת-אש, שעד כמה שראיתי הלכה מהכביש החוא עד למקום זה, כאשר צרור של... ירדו ממש באזור המבטח. באותו הזמן הכניסו אש שטוחת מסלול בין הפרצה הזאת והשניה, אל הקירות שם (מערבה)

גם לפי האיתוי וכן לפי מה ששמענו, ההפגזה הזאת מתאימה לאותה שירדה על מחלקת מרגמות שלנו ועל גרוד 28. כלומר, היה זה שלב ברגע שהרגישו שעולים עליהם והורידו אש על כל רוחב הגזרה מהנוטר-דאם עד סנהדריה. דיברתי עם ה... והוא אמר שנראה לו שעד כמה שהבין מעדים ראשונים, שהם הורידו מכות-אש על נקודות חשובות ואש מפוזרת על כל חשטח.

דודיק: בבונקר היה אשנב שצפה בדיוק על מעלה הפריצה. ראיתי רכב מתוך החלון הזה. נפגעים היו לנו בשלב זה, למעשה אחר מעבר הגדר השניה: הרוג אחד - יאיר, וחמשה פצועים. היתה זו תוצאה מהסיפור של ניר, שסיפר קודם לכן. הגעתי לגדר השניה ודחפתי את המחלקה פנימה ואז היתה עצירה והמחלקה עמדה וחיכתה עד התפוצצות הבונגולור.

יוסי: לגבי כל הפלוגות: כאן רצו יותר מדי מהר קדימה ו אז חצי גדוד הצטופף באזור הגדרות והיה פגיע מאד. אני חושב שהמזל הוא שלא היו בשלב זה הרבה יותר נפגעים. ראיתי כאן יהודות, שלפני שקבלו את ההוראה לצאת מאזור הבתים - רצו כבר לתוך שטח הגדרות.

דודיק: בשלב זה אבדה לנו כמעט מחלקה שלמה. מישהו נתן הוראה לגבי להתקדם לעבר הגדרות.

יוסי: ממני לא יצאה ההוראה ואיני יודע מיהו המישהו שנתן אותה.

דדי: נפגעים בין הגדרות, בשלב מהחומה עד הנה היו אלה: נפגע אחד שנפל כבר באזור הבתים, מפגז של תולר; מ"כ נפגע בפה מרסיס. עד מגורי הקצינים לא היה לי נפגע מלבד אלה. כאשר עברתי את הבנין המאורך נפגע בזוקאי אחד ומ"כ שני, כאשר האחד חטף פגיעה מרימון והשני - מעצמו.

מיכה: חמשה נפגעים היו לי כאן: שלושה מהרתקים שחטפו מיד עם הפעלתם; הייל שחטף כדור בחזה ועדיין נמצא בלי הכרה בחדר ההתאוששות, ומ"מ בלוס, שעלה אתי עד הנה, וחטף ריקושט בלחיו.

צביקה: בשלב זה נהרג מבורך ושלושה נפצעו.

מיכה: אחרי שנכנסנו כל הכחות, אמר הרס"פ שלי שנשאר כאן גאפיר שירה צרור או שלושה כדורים בודדים ודפק שלושה בחורים כאן - שניים ממחלקה אחת ואוחנה מהמחלקה שלי, שחטף כדור בגב ונהרג. הרס"פ שלי התנפל מיד על העמדה וחיסל אותה. זה הסיפור שלו.

הדוקטור: יש לי להעיר על כל השלב מבית הכרם: לא הייתי בתמונה בצורה יסודית לגבי המיקום של התאג"ד. למעשה גם בשלב זה לא ידעתי על האפשרות, במידה והתאג"ד יצטרך לדלג ולאן. לא הייתה ברורחלי באופן שלם כל תכנית הפעולה.

(ב) האמצעים שעמדו לרשותי - לא היו ברורים לי גם הם. אמנם, בפקודה עצמה הייתי, וכאשר ירדנו מהפקודה - אספתי את הנהגים והפכתי אותם אלונקאים. כרכב-טינוי נקבעו ג'יפ טטישק ו...

כאשר הגענו לשטח - נחברר שאיני יכול להגיע למקום ה
המיועד, הן משום שהדרך היתה חסומה על ידי אוטובוסים, והן משום
הטנק שהיה באמצע והן משום שהשטח היה מופגז.

מצאתי את דורון וליוויתי אותו לשטח הסנהדריה.
כאשר הגעתי לשטח - היה מופגז. מצאתי מקום, לאחר סיור, ונחברר שלא היה
מוצלח, כי באותו בנין היתה, למעשה, גם משאית התחמושת. לאותו מקום
הובא אלי ההרוג הראשון - מבורך, ומספר פצועים. לא יכולתי לחלק אותם,
כי המקום היה מטווח וכאשר הגענו והתחלנו לעבוד - היה מופגז, מצד צפון
וצפון-מערב, והיו קשיים בשליחת הנהגים והאלונקאים, שלא רצו לעבור את
הכביש ולהביא את האלונקות.

תוך חצי שעה, ב-2-2.30 - קבלנו הודעה לנוע לכיוון

הפרצה.

לפני טיהור פאג"י, אחד החברים שלנו נפגע.

לא קבלת הוראה כזאת לפני שהגיעו פצועים, ולכן לא
נעתה לפני השעה 3.

דורון:

ההוראה לנוע היתה עם הפצועים הראשונים שהגיעו.
אחרי החבישה רצייתי לנוע ולא ידעתי לאן.

הדוקטור:

אחר-כך הגיע אלי הג'ינג'י ואתו זותי. בשיכון פאג"י
נפגע אחד המטופחים אלי ונעצרנו, ואז הגיע גל ראשון של הפצועים. בכל
פעם, כאשר קמנו לחבוש - הגיע גל חדש של פצועים.

למעשה, ב-2-3 השעות הללו לא היה לי קשר אתך. ואז
התרכזו מרבית הפצועים. ידעתי, למעשה, שהמ"פ וגם החובשים הפלוגתיים לא
ידעו היכן התאג"ד, ואז חיפשתי דרך בעצמי ושלחתי אנשים עד הבתים
הראשונים, שיכוונו את הנפגעים לתאג"ד.

יוסי:

כאשר החליף הדוקטור את מקום התאג"ד, הועבר הדבר
לידיעתך, דורון?

דורון:

בלום היה הפצוע הראשון ושלחתי אותו אליך וביקשתי
שתשלח חובש ותראה לו את מקום הפריצה. כאשר הייתי למעלה
- ראיתי שיש נפגעים רבים וביקשתי להעביר למקום, בפרוודור מתחם לבנין,
את העזרה לנפגעים. למעשה, מ-3 עד 10 אמרתי לו שילך קדימה, ואמר שאינו
יכול.

יוסי:

האם שינוי מקום התאג"ד הועבר לידיעת הפלוגות?

דורון:

המקום שנמסר במקודה היה בסנהדריה ולא נקבע מקום
קבוע. כאשר נחקענו ברחוב צפניה - אמרתי שאני רוצה

שיהיה בהצטלבות אך לפלוגות לא הצלחנו להעביר זאת. לדדי אמרתי זאת, כאשר לקחתי אותו.

דדי:

לפני כן בא מישהו והודיע לי זאת, כי אני חכר שידעתי על כך. אם איני טועה - יואש הודיע לי על כך.

דורון:

היות וכולם עברו במקום שבו עמדתי - תדרכתי את אלה שהובילו פצועים ולאחרים אמרתי היכן התאג"ד.

הדוקטור:

כאשר נענו לתוף השיכון - לא היה לנו קשר. היה הסנדק עם הג'אר.סי. ; נסיתי לעלות על הרשת, אבל לא הצלחתי. אחרי שעברתי בשטח - נסיתי לחפש את האנשים, אבל איני זוכר שהיתה בעיה לגבי הפינוי, כי האנשים הגיעו בקלות אלי.

יוסי:

חקרנו את הפצועים. לא היתה בעיה מבחינת מציאת מקום התאג"ד. מבחינתנו קיימת הבעיה, שהיה כאן שלב שלא היה סגור עד הסוף ומעתה להבא יש לפתור אמצעי הסימון, שיהיו הרבה יותר מוגדרים ומדויקים מכפי שהיו כאן.

דורון:

אילו היה ברשותנו זמן - לא היתה בעיה לפתור ענין זה עד הסוף. אבל היחידות היו כל הזמן בחנועה והעברת הודעה ותהיה זו הפשוטה ביותר, בין חמש פלוגות - דרשה זמן רב.

יוסי:

עלינו למחוא פתרון, שכאשר הדוקטור מדלג ואין לו קשר אלינו - עלינו להודיע על הנקודה החדשה שבה הוא נמצא, ואנשים המתפנים מהשטח ואין להם קשר - שיוכלו לדעת להיכן להתפנות.

הדוקטור:

לגבי השלב האחרון של הדילוג משיכון פאג"י הנה, לא ידעתי את הדרך. הגיע דויד במקרה, עם עוד סגן-אלוף, שאיני מכיר, והוא הראה לי את הכיוון ואז הלכתי בעצמי והגעתי לגדר. ראיתי את הדרך וחזרתי. רק אחר-כך אמרו לי שצולפים וישנם שם מוקשים.

יוסי:

הדרך היתה מסומנת לא רע לגמרי וישנם עדיין סימנים, כי כל אצאל אצאל גדוד עבר בשביל די צר.

פיכה חורין:

לא היו סרטי-סימון לבנים וזה הפריע קצת, אם כי היה אור.

דדי:

הפצוע שלי הגיע אליך? דוקטור?

הדוקטור:

איני זוכר. אני חושב שכל הפצועים עברו דרכי; רק מהטרגמות פינוי ישר לפח"ה.

יוסי: ברגע האחרון שינינו את יעדי הסוללות והיותו הפשטרה קבלה את ה-160, את אש הארטילריה - הפסקתי בשלב שהאנשים היו בסביבות הטנקים, כאשר אש הטנקים נמשכה. הם קבלו הוראה לירות לקומה השניה של הבניין, וזה היה בשלב בו דודיק רץ עם הפלוגה שלו לחלק התחתון של הבניין. הפסקנו את האש כאשר גבי רץ למטרה ואז אני הייתי כבר למעלה.

דודיק: לענין הסיוע: הדבר הטריד אותי. צריכים היינו לתת את נחושת 3. זה לא היה קשור ישירות וזה הטריד אותי מאד. בשלב הפריצה, כאשר עברנו את הגדר השניה, נחתי לו את נחושת 3. לא קבלתי שום דיווח של נושא אחרון וכו'. ידעתי שעשיתי את שלי, אמרתי "נחושת 3" ובתחקיר - אהיה בסדר...

לגדר הראשונה הגעתי ראשון כדי לזהות את הפיצוץ של הבונגולורים וקבעתי את הרט"פ שיהיה אחרון. התחלנו לדחוף את החבר'ה קדימה. ניר לא צריך היה להיות ראשון, לפי הפקודה, אבל למעשה היה ראשון. בשלב זה היו חיסולים ניכרים בין החבר'ה. כתוצאה מהעליה וכתוצאה מכך שמעם ראשונה נרתעו וירדו שוב. צריך היה לצעוק ולהכות קצת ובסופו של דבר הגיע ניר ראשון. הפתח היה צר מאד, והכניסה גזלה זמן רב והיה זה השלב בו השתאי, כי התקדמנו לאט מאד בשלב הכניסה.

ניר: נכנסתי לתעלה ופניתי למעלה והתחלתי לרוץ, הוך כדי ירי וצעקתי: "עוזיטמים קדימה!" ו"אלי!". כנראה שמ"כ אחד עלה אתי בשלב הראשון, והיה זה אילן אנגל, שעבר אתי וטהר את כל הקטע הראשון. אם לא הרג אותי ואני לא הרגתי אותו - היה זה נס, כי שנינו לא ידענו היכן נמצא כל אחד מאתנו.

אחר ריצה של כמה מטרים דרכתי על אחד מהם, אך נבטר שהיה עוד אחד באותה עמדה. רצתי קדימה, אך כנראה שמישהו מהחוליות האחרות שהיו מאחור יותר - חיסל אותם (כוונתי לשני ההיילים שנשארו בעמדה זו ליד הגדר).

דודיק: אנחנו ירינו עליהם ואליהם כאל חיים. הם התחילו להתרופם על ארבע בתוך התעלה, ברגע שפרצנו.

מיכה: מצאתי כאן שני הרוגים.

דורון: א כנראה שמישהו עלה עליהם.

דודיק: ^(?) התחילה התעלה הארוכה ביותר בארץ. ההתנגדות הייתה חזקה מאד. לא היו בתעלה אלא ירו מתוך הכוכים אלינו. כל כוך קיבל צרור, אבל לא טוהר בשלמות. דאגתי הייתה שיהיו עוזיטמים קדימה, ראשית משום שקשה היה לעבור, כי כיסו כאן את התעלות, והן צרות ומתרחבות במקומות מסויימים.

כדאי לציין כאן דברים שיעזרו בלקחים: לא היה ידוע לנו על רוחב התעלות. כל מעבר לחוליה, כאשר צריך היה מישהו להחליף אותי, היה

קשה, ובמקרה אחד אמרתי: "דרוך עלי ועבור הלאה". היו מצבים לא נעימים, כאשר נסינו לעבור האחד את השני ונתקלנו והם ירו וזרקו רימונים - מתוך התעלות שלהם ואנחנו לא יכולנו לעבור האחד את השני בלי תחמושת וכאשר צריך היה להחליף מישהי - מצאנו לבסוף את הדרך של דריכה האחד על השני. מכל מקום בו לא יכולים היו לדרוך האחד על השני, אמרתי שחייבים לדרוך, אפילו על הרוגים ופצועים. היו פצועים שצעקו: "מדוע דורכים עלינו?". אמרתי להם שהחובש מיד יגיע אליהם. (דודיק: לאורך התעלה כאן היה אברהם קטן, שנפגע בשלושת-רבעי הדרך למשטרה).

גם בקטע זה ההיסטוסים של החבר"ה היו רבים ביותר. זו לא היתה פריצה כפי שרגילים אנו לה, ביעד מבוצר.

אני הייתי שניים-שלושה אנשים אחרי מייק. ניר היה ראשון וכל התכנון של מחלקה ראשונה ותכנון ראשוני משלב הפריצה - נדפק. כאשר צריך היה לעלות - דחפנו את האנשים ומי שדחף - עלה ראשון והאחרים עלו מאוחר יותר.

גבי:
קבלנו את הפקודה לעלות מפנינת הבניין ובענו עם הפלוגה אחרי שראיתי את הנפגעים בשדה. קצת יותר קדימה עמדה שורת אנשים שחיכו בתור. חכיתי קצת, עד אשר צעקו מלמעלה: "א' - קדימה!"
הבנתי שיש פלונטר בתעלה ורצתי מצד ימין קדימה. התעלה היתה מגושרת עם משהו. עברנו בלי לקפוץ ונתקלנו בגדר שלא היתה ידועה לנו. לקחנו מספרי-תיל והתכנו את הגדר. נכנסנו ימינה מכיוון המתלית הצהובה. לא היתה בכלל אש. פרצנו לדלת שהיתה פרוצה. את הדרך נאלצנו לפלס עם פנס, כדי לראות כיצד לעלות למעלה. דרך הפתח הגדול ראינו שלושה אנשים בורחים דרך גבעת-התחמושת. מלבד אלה לא מצאנו איש בבניין. את הקומות העליונות טהרנו עם אש. ראיתי שאין שם איש. גם למטה לא היה איש, ואחר-כך בדקנו עם פנס ולא מצאנו איש.

דורון: אנחנו עמדנו למטה ומכל החדרים היתה אש סופת.

דודיק: בחזרה עבר ... עם פנס ואמר שלא מצא שם איש.

הקצה הצפוני של המשטרה:

דודיק: המשכנו בקצב שתארנו קודם. ניר אומר שזה כתוצאה מעבודת התעלות, אבל ללא ספק - בשלב זה היו עדיין היסטוסים ניכרים, היו שריקות רציניות מאד בזמן הזה וכל מה שחזר מהמשטרה, וזה הפחיד את החבר"ה. כאשר נפצע . . . פרנקל צריך היה להוציא מהתעלה - ~~א~~ררנו אותו להסתעפות צדדית וכאן התחילו לפעול מחפי-הראש.

כאן היתה צריכה להתבצע העברת תחמושת קדימה. ניר קיבל כאן פצע ביד והזיל דם רב והתחלנו דואגים לו. בשלב זה הרגשנו באש חזקה מכיוון שלושת הבתים. למ"מ שהלכו אחרי נתתי הוראה לעלות מעל התעלה

ולפתוח באש מכיוון שלושת הבתים. לא ראיתי מה קרה להם במשך הקרב.
מסתבר שזרקו עליהם רימונים מהבית וכל שתי החוליות המ"ג ששכבו למעלה
- נפצעו כולם.

יוסי: כאן היה מצב, שכאשר עברנו, הם עודדו ירו. כאשר עברנו
את המג"ים, רק לאחר זאת זרקו עליהם רימונים.

דודיק: הפצועים היו: רוקי, אלי שוורץ, יורם גורדון.

יוסי: את הדבר הזה צריך לבדוק. העברנו אותם שיעתיקו את
האש לגבעת התחמושת.

דדי: לגבי הפיצול: הגעתי וחכיתי לפלוגה על יד יוסי. הוא
נ תן לי פקודה לזוז, כאשר דודיק היה לידי הבנינים.
נכנסתי לפירצה בחזית בנין המשטרה. היתה שספצאה. נעתי לאורך הכביש,
לאורך הבנין האפור וממנו התקדמתי לעבר היעד.
עד השלב הזה ראיתי כל הזמן שפלוגה של גבי יורה ומטהרת
את המשטרה. לנו בשלב זה לא היה שום מבצע מיוחד.

מזרח התפירות:

יוסי: דודיק היה צריך להתלבש על החלק האחורי של המהלך,
על-מנת שלא יעלה על החלק העיקרי של העמדות.

דודיק: בציר הזה יש פחות בונקרים והתחילה התאוששות מוראלית
אצל החבר'ה. את הקטע הזה עברנו הרבה יותר מהר. כאן
היתה התקדמות בצופה ואף טובה של החיילים. הגענו עד התפצלות ההעלה.
צמצמתי זאת כנקודה העליונה שאליה צריך היה להגיע. בנקודה זו,
לפי יזמתו של יוסי, הוא שאל אם אני מוכן להמשיך.

יוסי: ראיתי שתמשיך על-מנת לא לעצור את תנופת ההתקדמות עד
גבעת התחמושת.

דודיק: בשלב זה נתתי תשובה חיובית וכמו שניגשתי לראות מה
נשמע אצל החבר'ה, הסתבר לי ששתי החוליות הראשונות
שעבדו כל הזמן - חסרה להן תחמושת. נתתי תשובה פעם נוספת, שאני מבקש
שדדי יעלה למעלה.

בשלב זה הכנסתי את המחלקה הראשונה להסתעפות השמאלית
ואת מחלקת יואב העברתי קדימה, כמחלקה ראשונה. יואב ניתק פעמיים את
הקשר

הקשר אתנם בתעלה ואחר-כך השיג אותנו בריצה. מי שהגיע אתו - זו לא היתה מחלקה, אלא אנשים מקריים שרצו אתו.

יוסי: איפה היית, דדי, כאשר נתתי לך את ההוראה להתקדם?

דדי: נתת לי הוראה להתקדם ממך. עמדנו יחד בפנינה על-יד הזחלים שלי.

יוסי: כאשר דודיק היה כאן - היינו אנחנו במקום שעומדת מכונת הקשר, באזור ההוא (מראה את האזור).

דדי: עקפתי את הבנין ונכנסתי ליד העץ האקליפטוס לכיוון גדר האבנים שליד הבית. מאחורי הבית דלקה משאית, שהיתה עמוסה עם פגזים של תולרים. נכנסתי עם יורם והראיתי לו את שני הבתים הראשונים והשני, ואמרתי שביניהם מתחילה התעלה.

דודיק: בשלב זה, עד אשר בא דדי, מהנקודה הזאת הוצאתי את הפנס החוצה ושאלתי אם אתה מזהה אותי. דדי עבר מימין, אבל נמוך יותר, והגבעה הסתירה לו ולא הצלחנו ליצור קשר אתו. לא ידעתי היכן הוא והוא לא ידע איפה אניף

יוסי: באזור זה של התעלות היה כוח? האם אתה זוכר; - אותו סמל מחטיבה 16 ציין לנו את העמדה המסכנת את כל האזור ונמצאת במקום זה. השאלה היא אם היה כאן או לא היה כאן כוח.

דודיק: לא נחקלתי כאן בכוח.

דורון: אני חושב שלא היה כאן כוח. חתכתי כאן ישר ונכנסתי לתעלות וכאן ירו עלי כמעט החברה של פלוגה ב', שהיו בתעלה.

דודיק: זו תעלה שטחית מאד וכנראה הם ברחו מההפגזה. כאן אמרתי להמשיך להתקדם לאט, כי חשבתי שאתה לפני ויוסי אישר לי מנחת את ה-25. ניר, שהיה לפני, צעק שהפגז נופל ממש לידו.

יוסי: אז אמרתי להיכנס לתעלות ולחכות עד סוף ההפגזה והנחתה.

דודיק: חמינו 3-5 דקות, כי לא שמענו לא סוף ולא התחלה של הנחתה. נסינו לזהות היכן נמצא דדי. שאלתי אותו וקבלתי חשובה, שהכל בסדר. בין שתי הכתות היה לנו מכשיר 6.

יוסי: דדי צריך היה לעלות לגבעת התחמושת ודודיק - להגיע עד הנה ולהוות עתודה לגבי הלחימה של דדי. לצורך זה נתתי

להם מק"ש צאצא אקצו צאצא צאצא קשר כדי לקשר בין שניהם.

דודיק: גם ממך קבלנו את האישור שהכל הולך בסדר והמשכנו.
בשלב זה לא ירו עלינו באופן רציני. היו כדורים
באוויר, היה רעש, אבל לא ידוע לי מה היה.

משכנו עד ההתפצלות בין הבתים ואז, בפער הראשונה, קבלתי
ידיעה מדדי, שמשחו אינו כשורה. היה ברור לי שהם
נעצרו. הוא הודיע לי זאת במכשיר 6.

יוסי: ב-10 לק לא קבלתי ממך שום דיווח.

דודיק: זה לא היה דיווח אלא שאלה שלי.
בשלב זה יואב, שהיה ראשון עם חוליה ראשונה, דיווח על
התעלה השמאלית. דדי פרץ יותר ימינה. נתתי ליואב הוראה לא לפנות בתעלה
השמאלית, אלא המשכנו עם התנגדות. היה זמן כאשר הוא נבהל קצת מהם ונסוג
אלי פעמיים אחרונה, עד אשר לקחנו את הענין עד ההתפצלות הזאת.
העמדה שלפנינו, יהכך שהיא פגעה בנו קודם לכן,
מהתעלה שמחת לעמדה (בין שני הבתים).

יוסי: ניתן לתאר שהאנשים כאן היו לא מהמסטרה אלא מהבנינים.

דודיק: עמרי שאל אותי אם לטהר את הבנין. אמרתי שלא יטהר,
אלא יכניס רימון לבנין דרך ההלון ובשלב זה לא עסקנו
בטיהור.

המשכנו עד ההתפצלות הבאה. בהמשך התעלות נפצע סלוצקי.
הגענו להתפצלות שלטנים, כאן, ודדי נתן לי בקשר איתור של בית עם קשתות.
לא ראיתי שום בית כזה. הרגשתי שאני נמשך יותר מדי ימינה. נתתי כאן
ליואב את ההתפצלות השמאלית וכאשר יואב נכנס שמאלה - שלחתי את ניר
לחעלה ימינה. יואב נחקל בהתנגדות חזקה ודיווח שאינו יכול להמשיך
בהתקדמות.

אנחנו המשכנו עוד חמשה מטרים קדימה ואז פתחו עלינו
באש חזקה מלמעלה, מהעמדה בפינת הגדר אבנים, ליד בית המפקד למעלה.
בשלב זה הייתי עדיין בקשר עם דדי, והוא הודיע לי
שיורים עליו. הינחתי שהוא נמצא לפני כאן, ואנו יורים עליו.

יוסי: מיכה, האם אתה זוכר את הדיווחים מדדי?

אתה דברת, כי שאלתי מה המצב, ואמרת: אני מעל היער.
אני זוכר.

דודיק: אני זוכר, כי הייתי ליד יוסי.

יוסי: אנחנו היינו ליד השער כאן.

דודיק: כאשר שמעתי זאת - אמרתי "הפסק-אש". ואז הם פתחו עלינו

באש הרבה יותר חזקה למעלה. הבנתי שזה לא החבר"ה של דדי.
בשלב זה קם מגריל מתוך התעלה והכניס צרור לעמדה זו ואז חטף פגיעה
ונשכב, ואז לניר, לידו, חטף צרור, דידיה החובש המחלקתי חטף פגיעה ביד
מצרור. כולנו היינו בנקודה אחת. היתה זו כל החוליה הראשונה.
מאחורי היתה חוליה שלי. הם רצו אתי שני קשרים וקשר של 10 וסלוצקי
הרס"פ. הם נעצרו משמאל והחוליה השניה חטפה פגיעות ונשכבה סם.
אמרתי לסלוצקי שיקפיץ את השלישיה שאחריו ויתן אש ליחידות, והם - בעידודו
- תפסו מחסה מאחורי אבנים אלה. כאשר הוא הגיע לשם, צעק שנפצע
והידרדר לתעלה. בשלב זה הקמתי את החוליה של יאיר, שהיתה מיד מאחורי.
המחלקה של צביקה ארטשטיין יצרה את הקשר; הם רצו וחיפשו מגע.
בשלב זה הוא נפצע, לא פציעה רצינית, אבל ביד איבד

דס רב ויצא מפעולה.

אני זוכר שבשלב זה באו אלי מאחור לומר לי שאיזה חייל

בא ואמר שהוא נפצע.

הקמנו את יאיר וכאן איבדתי את השליטה על מהלך

העניינים בפלוגה. המשכנו עם החוליה של יאיר ימינה בתעלה זו, ולא היה ביד
ברור לי היכן ניר. נתברר בשלב מאוחר יותר, שהיה עם חוליה של יואב
ואירגן את ההקדמות בציר הצפוני. זה היה ממש עם התחלת אור היום.
בתעלה זו התחיל לעלות אור היום. עברנו לצד השני של
החומה. משכתי לכיוון הכביש, כי הבנתי שדדי מימין לי. התחלנו לטפס
בתעלה מעבר לגדר.
הבאזוקה היתה יחידה שעבדה, קבלה פגיעה מלמעלה. ררנט"ים היו בכל הפלוגה
שניים - לי נושאים. חסרו לנו שני נושאים של ררנט"ים.

החוליה לפנים היא שניהתה את העמדות ושתי חוליות

מאחור רבצו בתעלה. כוח פלוגתי לא בא לביטוי, מלבד הקבוצה שהקפצנו
לפנים, כדי לתת אש לפנים. מי שנפצע - סלוצקי ועוד מישהו, וכל השאר -
נשכבו מתחת לסלעים, בלי ירי, ובשלב מאוחר יותר הצטרפנו לכוח של ניר.
(כל אלה ששכבו כאן בתעלה).

יוסי:

התכנון היה לא לעסוק ביעד מלפנים, אלא לבוא ליעד
מאחור.

דדי צריך היה לרדת מהיעד לכיוון זה. איני יודע

איך היו הדברים אצל דודיק, אבל יכול להיות שהיתה לו מחשבה שלא רצה לע
לעלות מול כוח של דדי, שצריך היה לבוא הנה.

דודיק:

לפי איתורים של דדי, היה מובן לי שהוא מימין לי.

מיכה הבין:

אילו היינו נשארים בתעלה, היו ודאי פחות נפגעים.

יוסי:

ברור שאילו לא היינו נעים פה ומקפלים הכל מאחור -
היו פחות נפגעים.

דודיק:

בשלב זה הייתי משוכנע שדדי גם הוא פרץ מכאן. אבל בכורך, כאשר ירדנו והתחלנו לאסוף הרוגים, היו בבור לפנינו שלושה-ארבעה חבר'ה של דדי. כלומר, שלמעשה בשלב מוקדם הייתה תקיפה חזיתית. היה שלב של תקיפה חזיתית והם קבלו מאותה נקודה את האש והוצאנו ארבעה הרוגים בבור שלפנינו.

יוסי:

זו הייתה גם נקודה שמצאנו בה את החרמילים. מסור עוד לגבי האזור.

דודיק:

כאן ישנו הסיפור של ניר על הנקודה בה הוא נעצר וחיכה. הייתה נקודה כאשר הם התקדמו עד עיקול הכביש.

ניר:

שמעתי מרחוק צעקות, בשלב הפיצול, שדודיק פיצל את יואב וביקש שאגש אליו. שמעתי שיואב צועק שישנה התנגדות חזקה, ושהוא נסוג. יצאתי לראות את דודיק, ולומר לו שאני הולך אל יואב. הוא סימן לי בראש שידע לאן אני הולך וזוהי עם החבר'ה של יואב. יואב צריך היה לקחת מחלקה והיו לו בסך הכל 7-8 איש איתו. כאשר באתי ליואב - מצאתי חלק מאנשיו ליד הבונקר כאן ואת יואב בשטח החשוף, עם עוד כמה חברים. חשבתי שיש תיאום ביניהם והוא צריך ללכת קדימה. אמרתי שלא יעזו ללכת אחורה וצעקתי שאף אחד לא ילך אחורה. הרגשתי שיורים ממעלה. אני חושב שירו מגבוה יותר, אולי מהגדר-אבנים. הבחנתי שזו אש חזקה ונתתי פקודה לצוריאל שיתפוס עמדה. בשלב זה התקדמתי עם שלושה מהחבר'ה של יואב שמאלה לתעלה. נתתי פקודה לתפוס עמדה ולדפוק חזרה. פתאום ראיתי את יואב הולך חזרה אחורה. שאלתי לאן הוא הולך וענה שהולך הוא לאסוף אנשים למחלקה שלו. אמרתי לו שישלח רץ וישאר במקום. ראיתי שישנם מעט אנשים. ארגנתי את האנשים בעמדות, כי ראיתי שהם מעטים. לא היו לי גם עוזיזטים, כאשר קבלתי את התדריך בבית-הכרם, לא ידוע היה לי המבנה. חשבתי שדדי למעלה ואין לי מספיק אנשים לטיהור הקטע השמאלי, שלא היה מטוהר. היו לי רק שני עוזיזטים - ואני. היתר היו בעלי רובים, מ"ג אחד ועוד רובאי אחד. נפתלי הוא רובאי ולא מקלען. אבל הוא היה מזהה עמדות וראה אותן ואמרתי לו שיירה לאן שהוא יורה. כך קבלתי את צוריאל.

צוריאל התחיל לדפוק צרורות ארוכים למעלה ולא למקומות מכוונים. אמרתי לו שישמור על מקומות מכוונים את האש שיש לו. נפתלי אמר שראה חבר'ה עם כובעי-צלחות וירדים לצד שמאל. חשבתי מאיגוף ומיד התקדמתי לעמדה מתחת שני האורנים. שמתי צופה לכיוון היעד, אצטצואא המשך התעלה לשם. בחר אחד בחוף התעלה כאן, ואחד מאחור ולידי נשאר במקום זה, המוצל, הייתה עמדה שלי וקצת יותר אלי, ליד שיח האורנים, היה צוריאל לידי וירה. אצל בונצובר היה מכשיר קשר. לא ידעתי לאן הלך דודיק ונסיחתי להקשר איתו. לא ידעתי אם עלה להמשיך אחרי דודיק או להמשיך

עם הקבוצה הקטנה שהיתה אתי. הספק גדל אצלי כאשר נעלם לי יואב עם בחור שלקח אהו ונשארתי עם ארבעה בחורים בסופו של דבר.

כאן אני מעריך שנשאתי תחת צליפות שלהם ואתי היה מקלע אחד והיתר - רובים. זה נמשך חצי שעה, כאשר אני צועק "חוד חזית קדימה, לדדי ודודיק, וכל הזמן ענו לי במקלעים. כאשר הודיעו לי שהבחורים עם כובעי פלדה צלחות יורדים

לצד שמאל, בא מאחור שבוי, מרים ידיים בעוד יורים סביבי. אמרתי לבונצובר שיגמור אתו. הוא ענה לי שהבחור נכנע וזה לא לפי החוק, לא לפי אמנת-ג'נבה לגמור אתו. אמרתי לנפתלי: מהר, גמור אתו. ועתה חששתי יותר מקודם מאיגוף זמני שלהם. החלטתי לא להרפות עד שיהיה לי קשר.

חשבתי שדודיק נלחם באיזה מקום דפ וזקוק לי והיה לי בכל זאת כבר איש אתי כל הזמן. במוצב היתה לי הרגשה שאני מפסיד מלחמה ודודיק צריך את האנשים שלי והיה לי מוסר-כליות.

פתאום ראיתי את יואב בא מאחורי החומה ושמעתי סנקים. צעקתי לחברים שיראו אם אלה פאטוניס שלהם או השרמנים שלנו ויבידו לי. פתאום ראיתי את הטנקים וראיתי שהם שלנו. התקדמתי בציר התעלה. הרגשתי שחון ולא אש. פתאום ראיתי את יואב בא מכיוון הגדרות ומתפרס להסתערות. הייתי בצדו מעבר לצל האורנים שלו וראיתי אותו צועק "קדימה". חשבתי שהוא פתאום משוה עם דודיק והבנתי שעם המעט שלי עלי להמשיך בתעלה. פתאום הוא התחיל לקבל אש, אך זה היה יותר למעלה.

דדי:
בנקודה בה האושו השרוף - נכנסתי עם כל הפלוגה והגעתי לאזור המכונה השרופה. שם צריך היה להיות פפצול שלי מהכוח של יורם, שצריך היה להיכנס לתעלה זו ולהתחיל לעלות אתי למעלה. אמרתי לו איך להיכנס. ראיתי גם, לאור המכונה הבווערת, את הבתים וראינו די טוב את השטח. הוא התחיל להיכנס; מיד נפצע בזוקאי שלו ליד הקיר. הוא אמר לו: "דפוק באזוקה", אם כי הקנה עמד על יד הקיר וכל הרשף חזר לפרצופו ונפגע מיד. מ"כ נפגע כנראה מההתפוצצות של המשאית, שהיו עליה פגזים של הולרים, או שנפגע מרימונים. הוא נכנס עם כל הכוח שלו וזה, בין הבתים.

בשלב ראשון לא היתה לו התנגדות. וזה דבר מעניין מאד: הוא הגיע לתעלה ומשום-מה פנה כאן ימינה, במקום להמשיך ישר ולהיכנס שמאלה ועל זאת אין לנו שום ידיעה. אך הוא עשה זאת. במקום זה הוציא את הכתה של יעקבסון ואמר לה להתפרס במקום זה ולעלות. בשלב זה נפתחה עליו כבר אש מהבונקר התחתון והעליון יותר ומכל התעלה העליונה העוברת למעלה. הכתה נקטלה מיד והיו בה שלושה הרוגים ופצוע אחד. הוא, כנראה, עזב אותם והמשיך להתקדם בתעלה והגיע לחומה.

במקביל לכך הייתי אני עדיין בפנינת הבנין. אמרתי ליובם

שיתפוס מערך הבתים ואני אבקש ברזל 4. לפני שפיצלתי את יורם אמרתי "ברזל 4" ובינתיים שמעתי שהולכת כאן לחימה. שאלתי פעמיים את יורם - היכן הוא, ואמר לי שהוא ליד הבתים.

המשכתי עם "ברזל 4", עד שקבלתי אישור שאני מקבל זאת. בשלב זה, כשלמעשה אושר כבר הדבר, שאלתי את יורם פעם נוספת היכן הוא נמצא ואמר שהוא כבר מתחיל לעלות על היעד. הוא היה באותו זמן באזור של החומה המזרחית והתחיל לעלות על היעד. מיד אמרתי: "בטל ברזל 4", ועם כל הכוח דרך הכביש נעתי, עם מחלקה שניה של יוחנן מילר. אחרי צריכה היתה לנוע מחלקה 1. סמל אחד טעה ולא שם לב ומשך אחריו מחלקה אחת בתעלה זו, אחרי יורם, אלישיב. אתי היתה מחלקה אחת בלבד. יורם התחיל לעלות עם שתי מחלקות למעלה.
(קבוצת החקיר עולה בגבעה למעלה, ליד הבית הקטן).

נעתי עם המחלקה במקביל ליחידת יורם שנמצאה באזור זה והגעתי לחומת האבנים כאן. וזה היה בדיוק שלב התחלת האור.

דודיק: באותו ה-~~ה~~ הזמן היינו אנחנו בתעלה הרדודה מאחוריהם. כאשר אמרת לי בענין הקשתות - לא יכולת לומר לי זאת מנקודה נמוכה יותר, אלא כאשר ראית אותן ואז אני הייתי בתעלה הרדודה.

דדי: יורם הספיק לקפוץ לכיוון הבית. ... חטף מיד או ~~אל~~ פגז של באזוקה או משהו אחר, ממש עליו, והתרסק לגמרי. הקשר הועף בחזרה לתעלה. שלב אחד לפני זה יורם חטף מהעמדה פגיעה מרובאי, ש רה לתוך התעלה ופגע בנטע הדרי בראש והרג אותו. שלמה מיקדש יצא ודפק בו צרור והרג אותו.

המחלקה המשיכה להתקדם בתעלה זו. כאן לא היתה שום התנגדות, אם כי בסופה היו להם כמה אנשים. הוא המשיך להתקדם בתעלה זו וקפץ מהתעלה לעבר הבנינים. המחלקה שהיתה אחריו נעה והיתה כבר מאחור והתקדמה אחריו. יורם הספיק להעביר את כל המחלקה לעבר הבנינים ואז התחילו להופיע הירדנים, מהתעלה הצדדית, והתחילו ללכת ונמצאו שם שני מ.ק. 10, 5 חיילים הרוגים וכאשר יורם היה קדימה - מחלקה אחת שהיתה מאחור דפקה אותם.

שני ירדנים הופיעו בפנינת הבית ויורם נתן הוראה להיזהר מיירות מאחור, כי מחלקה אחת ~~ה~~ לפי ידיעתו נמצאה שם. במקביל, יוחנן מילר עבר את התעלה. ראיתי שהוא מושך מדי למעלה ואמרתי לו שיכנס לתעלה ויתחיל להתקדם עם התעלה.

אנחנו התקדמנו עם התעלה עד סביבות בנין הטלביזיה וקצת לפני זה ועד אז למעלה לא ירו עלינו כלל. שמענו כל הזמן שישנה כאן מלחמה וגם בשלב מסוים, או ~~פאחד~~ קצת יותר מאוחר, הופיעו שני חיילים, שעלו כאן לכיוון החומה וראיתי אותם. שאלתי מה הם עושים שם ואמרו שהם

מהמחלקה של יורם ואבדו לו. אמרתי להם לתפוס עמדות למעלה ולהתחיל לירות למטה.

יורם המשיך כללית עם הבנינים והכביש. מחלקה אחת פנתה עם העיקול שמאלה ונעה עם התעלה לכיוון לצד מערב של היעד.

יוסי: באיזה שלב הגיעו אליך הסנקים, בשלב מאוחר יותר?

דדי: כאן, מאוחר מאד.

דודיק: הופענו בעיקול התעלה וראיתי שבתוך התעלה היו שלושה-ארבעה חברי הרוגים, כאשר אחד מהם יושב בדיוק לפני עם כובע הפלדה וסוגר את המעבר בתעלה. ועוד חמשה-ששה חברי רבוצים בתעלה לאורכה כאן.

כאשר הגעתי עם החוליה למטה יותר, בצעקות וגידופים, קשה היה להזיז את החבר'ה ממקומם. הם הצטרפו רק אחרי שעברו אותם, מאחור. נורתה עלינו אש מהבנין. הקפצנו את יהודה קנדל עם עוד בחור והוא טהר את הבנין. עברנו את המקום בריצה והיתה שוב, בקטע שממול למעלה, התקדמות גדולה יותר. כאשר הגעתי הנה, עבר יאיר לפני וכאן ראיתי את דדי ישר מאחורי החומה. צעקתי שאני נכנס לפנים והמשכנו ישר לפנים.

הכחות של דדי שזהיתי כאן היו למעשה באחד הכוכים ימינה, שם ישבו אלקנה הסרן עם עוד בחור. הוא היה שפוף ליד המכשיר ולא רצה להיפרד מהענין הזה. עד שלא איימתי עליו. לא ראיתי מה עשה אחרי שאיימתי עליו והיה האחרון מהכוח שלהם שראיתי אחרי תעלה זו.

יוסי: את המחלקה של יורם זהית?

דודיק: לא. בתעלה זו, על כל פנים, היו כבר חבר'ה שלהם (ירדנים) ויכול להיות שיצאו מהבונקרים של המפקדה, בשלב מאוחר יותר וזה האחרון שראיתי משל יורם, שהיה שפוף למטה - מלבדו לא ראיתי איש.

יוסי: האם נתת תפקיד לאלקנה?

דדי: הוא היה עם דני.

איפה פגשת, דודיק, את פינק ודני?

דודיק: הם התחברו אלינו כאשר הגענו למיצדה, מימין.

דדי: הם המשיכו בתעלה שמאלה ועלו+ על המיצדה. משם הם חטפו מבאזוקה פגיעה משני מטר למעלה ונפצעו מהם שלושה.

היה שם מ"מ דני ופינק והיו כוח בגודל כזה. הם היו שם הרבה לפניך ואמרו מתי הגעת. כל זמן שירו מלמטה המחלקה של אלישיב היתה בתעלה התחתונה והתחילה להתקדם לעבר הבונקר. כאשר אתה הגעת - הם ירדו, פינק ודני, + והצטרפו לכוח של אלישיב למטה, עם צביקה מגן.

דודיק: הראשונים של כוח זה, כאשר הגעתי למיצדית, היו מימין.

דדי: היתה כאן מחלקה אחת וכתת המ"ג. דודיק פק פגש את הכתה של המ"ג. היו שם כל מיני שרידים של מחלקה אחת, וכתת המ"ג. כיתת המ"ג בחלקה הגדול היתה קדימה, כאשר זרקו את הנישאים ואח המגיס באמצע הדרך.

יוסי: בשלב זה ניר טיפס למעלה?

דודיק: זה היה שלב ההעצרות.

יוסי: אתה התחלת עם הסנקים?

דודיק: כן.

מעל מוצב הפיקוד:

דדי: אגע בפרק השני של המחלקה של יוחנן: התחילו להתקדם כאן כאשר יוחנן העלה את החבר'ה שלו למקום העליון הזה. התחלתי להתקדם בתעלה לבד והגעתי הנה לעיקול החזק ואמרתי ליוחנן שיכניס את המחלקה פנמה. בשלב זה התחילה ההתנגדות.

זה התחיל מהעמדה הראשונה כאן, עם פאטון ליד ביתו של השופט הצבאי. יוחנן זרק רימון ונכנסנו וטהרנו אותה. אחר-כך התחילה התנגדות בגורת קטע גלוי, בלי חוטי-ברזל. שם היו שני ידונים שזרקו רימונים ופגעו. הבעיה הגדולה היתה לדעת מה היכן יורים עלינו.

במקביל להימצאותנו היה יורם למעלה והיו התפוצצויות. שמעתי התפוצצויות בבית והבנתי שחבר'ה שלנו נלחמים למעלה. שוב זרקו לשם רימון ונפצעו ונכנסו והרגו להם שני אנשים. מלפנים, בתעלה בה יש קטע חפור, נמצאו עוד שלושה שלהם. בעמדה העגולה המכוסה היו עוד שלושה שלהם. יותר קדימה היתה תעלה רדודה יותר ונמצאו שם עוד שניים שלהם. וליד הקיר ישנו פתח, משם ברחו כמה מהם. יתכן שזו היתה מגמת בריחתם ולא איפשרנו להם זאת.

במקביל העליחי לגל האבנים שני מקלענים. חשבתי שיוורים עלינו במקום שעומדים אנו. כאן נמצא בונקר וכן קדימה מכאן. חשבתי שיוורים גם מלמעלה. כל מי שהרים את הראש - נפגע. המקלען שעלה למעלה הספיק מיד לירות ששה מקלעים וחסף כדור בחזה. היה זה אריה כהן. הוא קרא "אה!" ועשה סיבוב שלם ונפל. המקלעון נשאר והוא עצמו נעלם לי.

באותו הרגע הופיעו ל/שני חבר'ה ליד גדר האבנים/.
היה זה ברטוב ועוד מישהו. שאלתי מה הם עושים כאן. הם אמרו שאלשיב שלח אותם ואינם יודעים היכן הוא. אמרתי להם שיתפסו עמדות ויתחילו לירות. הם ניגשו לבונקר וזרקו רימון, וכנראה שלא היה שם איש, אולי הצליחו להימלט באיזה אופן, כי יש כניסה גם לתוך הבונקר העמוק בו היו.

במקום הזה, ליד בית השופט, היו לי הרוג אחד ולפי הערכתי כחמשה פצועים, שפניתי אותם מיד אחר־ה, כי כל הזמן זרקו עלינו כאן רימונים. אי-אפשר היה לדעת בדיוק מהיכן.

איני בטוח אם לא זרקו את הרימונים מהבית. באותו שלב עמדתי קדימה, עם מילר, אחרי שחוסלו השניים ששכבו בתוך הקיר. זו מין חפירה והסתבר שמלפנים, איפה שהיו שלוש הגוויות, - היו יורים וזורקים עלינו רימונים טוב. התחלנו להעביר רימונים קדימה וזרקו אותם ובמקביל נשלחו לעבר העמדה של המרגמה (העמדה העגולה), שלדעתי היו בהם שלושה ירדנים. את הירדנים האלה לא ראינו במשך כל השלב ולא ידענו שישנה שם עמדה. אבל בסביבות מקום זה שכבו שלושה חילים שלנו, שהעלינו אותם קדימה והם ירו קדימה לכיוון היריות ולכיוון עמדות התולר, אותן רואים בקצה הגבעה שם. פתאם צץ מהעמדה כובע פלדה ונתברר שיש שם עמדה עם שלושה חיילים וכנראה שהם היו נמוכים וזרקו רק רימונים. יתכן שבשלב קודם הם גם ירו.

כאשר יוחנן מילר הגיע לשלושת הירדנים - הוא נפצע מרימון ואתו יחד עוד שני חילים - אורי פייבל שנהרג, והוא ניגש אחורה. באותו הזמן צץ לי אשכול ליד הקיר. הוא לא היה אתי בתחילה. שאלתי אותו אם המחלקה של אלישיב נמצאת ליד הבנינים. הוא ירד למטה ואחר - לתעלה.

כאשר יוחנן נפצע - הוא אמר לי שהוא ניגש קדימה, כי אני ניגשתי אחורה לדבר עם אשכול ואז אשכול, כאשר לא שמתי לב אליו, התחיל להתקדם בתעלה ומדי פעם היה יוצא החוצה להסתכל מה בחוץ, כי לא ידענו מהיכן יורים וזורקים רימונים. באחד המקומות הוציא את הראש וחטף כדור בראש ומת במקום.

במקביל נוצר כאן מצב, שהיה לנו מספר רב של פצועים, לאחר חיסול העמדה לפנים, וחמשה חברי חוסלו. היה מצב שכל מי שהיה בתעלה למעשה היה או פצוע או הרוג. באותו הזמן הייתי ליד הבית ולידי עמד הקשר והרץ ולפני עוד שלושה חיילים. למעשה היו יותר חילים, אבל מסתבר שחלק מהם פינו פצועים והצילו אותם אחורה. לא ידעתי זאת והיה מצב בו היינו שלושה חיילים בשטח.

בשלב זה דברתי עם דודיק ואמרתי לו שאצלי יש הרבה מאד נפגעים. היה זה כאשר היינו ליד העמדה המזרחית, למטה בקטע שבלי תעלה, או התחלת ההתחפרות. היה זה שלב בו ירו ופגעו בנו גם מגבעת הנבחר. משם ירו כל הזמן הנה וכל מי שהיה בחוץ - נפגע. שכבו שלושה הרוגים - ליבוביץ אורי, שניגש לחבוס אחר^{אורי} פייבל, שרץ בתעלה וכאשר הגיע לתפוס את פייבל - נזרק רימון עליו ונהרג במקום. גם הפצוע נהרג והיה שלישי שנפצע - איני זוכר את שמו.

ברגע זה למעשה לא נמצא איש לפנים, פרט לשלושה אלה שהיו מהכחה של ניר.

בשלב זה אמר לי דודיק שהוא מתקדם אלי ובינתיים - עמי

הגיע אלי, לפני כן;

יוסי: זה ענין לבירור, אם עמי הגיע. כאן היה שלב כאשר פלוגה ד' עברה כבר לכיוון "אמבסדור". קידמנו גם את גבי, אחר שמסר שגמר את טיהור המשטרה. אמרנו לך להשאיר שם כוח אתך?

דדי: כן.

יוסי: ועם שאר הכוח אמרנו לא לבוא קדימה. שם היה שלב, עליו יספר מיכה ואחריו - יוחנן, של ההיחלקות בשער, אחר שפלוגה ד' עברה, כי הוא פגע בג'קי.

קידמנו את גבי וגם טנקים קודמו ב אותו הזמן לפנים, לכיוון גיורא ו"אמבסדור". כאשר הגיע גבי, אמרנו לו לשלוח מחלקה לטרוק את אזור החורשה ובית הספר שנמצא ממול. לא סרקנו זאת על ידי פלוגה ד', כי רציתי שהיא היכנס מה שיותר מהר פנימה. אני רוצה לברר אם עמי בא אליך, דדי, או קראח לו שיבוא.

דדי: עמי בא ונעמד עם המחלקה שלו לכל האורך.

גבי: ההוראה הראשונית שלך היתה לטרוק את הרכס עם החורשה. לא דברת על הבנין. עמי מסר שעשה זאת ומחכה להוראה. אמרתי לו שילך לתפוס את הבנין. גבי אמר שיש לו נפגעים ואין מי שיילחם ושלחתי אליו את האנשים.

דודיק: איך התקשרת אתי באותו הזמן מבחינת לוח הזמנים?

דדי: לוח הזמנים ארוך יותר מהסיפור עצמו. במקביל לשלב בו הגעתי הנה, יורם הספיק להגיע ליד עמדת התולר. דני כבר היה למעלה בבליטה הזאת. היה זה מצב הפלוגה באותו הזמן. כאשר אתה עברת אותי - אז בדיוק הכנסתי את המחלקה של עמי פנימה ואתה בדיוק אמרת שאתה מופיע. אמרתי לדודיק שאני ניגש ופגשתי אותך למעלה, כאן.

יוסי: זה היה בשלב אחרי שעליתי מעל הבונקר.

דדי: למעשה נפסק קרב האש. זרקו רימון לעמדת התולר והוא הדליק אותו והחחיל להתפוצץ. באותו שלב לא היתה כבר התנגדות מעמדת התולר בקטע זה, אם כי הייתה עדיין יריות. אני משער שהיריות היו מהמבחר.

דודיק: כאשר הופעתי בהעלה, לא דברתי עם דדי. כאשר הופעתי בהעלה צעקתי לו שאני נכנס. איני זוכר אם צעקתי לו שיצטרף אלינו או לאו. לא היה שום מגע יותר בינינו. לא זהית אותי ולא צעקת לי. זו היתה הכניסה. גם לא פגשתי לכל אורך הציר אף חייל אחד שלכנס. הראשונים שפגשתי היו אלה שבאו מהציר מימין והם באו לפי הבנתי לתעלה

יוסי: נחזור לשלב שלפני זה: גלר, ספר לגבי שלב הכנסה הסנקים וקידומם לגיורא.

גלר: יוסי שלף אותי לכיוון את הסנקים מכיוון מאג"י. אגע בשאלה אם היתה אז חשיכה או עלה האור. שב ליד הפילבוקס, בקצה המשטרה שמעתי את הסנקים והם באו וזו הגיעו אלי. עליתי לסנק של המ"פ. היתה בעיה של מעבר התעלה. היו שם פצועים. הוא לקח מהלך אחורי ועבר מהצד הצפוני של הפילבוקס והתקדמתי אהו עד אשר הגעתי ליוסי. יוסי תידרך את המ"פ לגבי המשך הפעולה עם פלוגה ד'.

דדי: הציר של פלוגה ד' זה המשך "אמבסדור"?

יוסי: הם פרצו במקום שעוברת הדרך והמשיכו למעלה. כי הם קיבלנו דיווח שישנה עוד עמדה ועוד עמדה.

ניר: קבלתי הוראה לעלות ולתפוס עמדות לעבר "אמבסדור" !
כאשר גיורא התקדם לעבר הכביש.

עדיין לא זיהינו את המלון. יוסי הראה לי את החלק הגבוה של המלון. ביקשנו ממפקד הסנקים שיודיע בקשר שהוא מתקדם עם הסנקים במקביל עם חי"ר. קידמנו אותם עד המלון והלאה. הורדנו אותם בכיוון השכונה האמריקאית. יחד עם הפלוגה של גיורא תפסתי את המלחמה בידי, אחרי שזמן רב הייתי בצד והשתלטנו על המלון.
מבחינת הטטקים - בזה נגמר השלב שלנו, כי הם נעמדו ואנחנו שלטנו עם עמדותינו לכיוון דרום, בתוך המלון.

יוסי: חששנו מהתקפת-נגד מכיוון עמדת המשטרה, וביקשנו מהמ"פ שחלק מהסנקים יכוון לצומת של בית החולים, על-מנת שיבטיח אותו מכיוון צפון. דורון שאל אם יכול הוא לקבל שניים מהכביש ולעלות אתם לכיוון גבעת החמושת.

דורון: תחילה הלכתי עם כחו של דדי, עד אשר פגשתי ביוסי ממזרח למשטרה, קצה לפני אור היום, בשעה 3.30 בבוקר, בערך, והיה ברור אז שגבעת החמושת אינה נכבשת בקלות, כפי שחשבנו.

לא ידעתי היכן דדי ודודיק. עכשיו אני יודע שזה הציר שבו נכנס דדי. נכנסתי לתעלה והלכתי בה ופגשתי זנבות של פלוגה ב' ולא ידעו היכן דודיק, דדי וניר. הם ידעו שקדימה יש יריות. חלק מהם שטר על פצועים וחלק מהם התחיל ללכת בתוך התעלות. אחר-כך היתה סתימה ואני חושב שזה היה במקום שניר חיכה הצי-שעה ולא ידע מה קורה.

לא ראיתי איש ולא היה לי קשר עם דודיק. בינתיים שמעתי שהסנקים עוברים, כאשר עוד חושך, מדרום לי בתוך רחבת בית הספר לשוטרים.

התחלנו להתקדם קדימה באסיות, בגלל חבר'ה שלהם שיצאו עם אקדחים והתחילו לירות בתעלה. יש מקרה של רימון רסס אחד שלנו, שהם זרקו אותו בחזרה. זזנו קדימה כאשר שלושה-ארבעה מחליפים היינו האחד את השני. ההתקדמות היתה אטית ביותר, כי בכל בונקר ספרנו לפחות ארבעה חיילים, כאשר כל הגזרה מכאן עד... מנחה 24-30 חללים שלהם. גם בתחום שלנו לא הושמדו כולם. זכור לי מקרה כאשר בני שיפר היה קדימה ואני מאחוריו. הוא זרק רימון וטיהר בונקר ואמר לי שטוהר. כאשר רצייתי לעבור - אמר לי: חכה, זה לא מטוהר. הייתי צריך להכניס עוד רימון וגם אחרי זה נשאר בבונקר משהו בחיים. היו לנו רימונים מכל-מיני מינים וחלק מהם היו נפלים שלא התפוצצו.

קטע מאוחר יותר אסביר קצת הלאה. התחמושת נגמרה והלכה לנו. לא רצייתי להתקדם בלי זריקת רימונים וביקשתי מאחור שיעבירו לנו רימונים. הארלם(?) נשאר ואמרתי לחבר'ר לדרוך עליו. אמרתי לו שישאר במקום ויגאל יבוא ויאסוף אותו. פתאום, לאחר התקדמותנו, רצה אברהם עדות להכנס לאחת העמדות. הוא היה הראשון וירה בו משהו מהבונקר והוא נפצע באף. משהו היה מאחוריו ואני הייתי השלישי באותו הזמן. אברהם עדות קיבל את הפציעה וצעק שהוא פצוע והסב אחורה אלי, הפיל את זה שהיה בינינו וגם אותי וכמעט עלינו על הארלם, ששכב על הרוג ה ירדני. אני הייתי שלישי למטה ולא יכולתי לקום צעקתי לאברהם עדות, שאינו פצוע ושימשיך לירות, כי אחרת יהרגו אותו. היה זה מין פקק. החבר'ה שראו את העסק זרקו רימון אל אברהם עדות, התחילו לזוז אחורה. התחלתי לצעוק: "איש לא אחורה" ואתה תירה!" הוא התאושש וכמו שהיה פצוע - ירה בחזרה ויכולנו לעבור אותו. אחרי שירד

המשקל ממני - התחלנו להמשיך לטהר בונקר אחר בונקר. לא סהרנו ביסודיות רבה כל כך, כי לא כל אחד נכנס עד הסוף כשזרק את הרימון לבונקר. הקטע הזה, של ארבעים מטרים, נמשך לנו עשרים דקות עד שעברנו אותו. וכאשר הגענו למעלה - ראיתי חבר'ה שלנו. זהיתי את עופר, שרמז לי לשחוק, והצביע על איזה מקום.

החבר שהכין פיצוץ ורמז לי לרדת. לא הבנתי בתנועותיו שום דבר, ולא רצה לצעוק. הורדתי את החברה שלי וחכיתי, שמעתי את ההתפוצצות. טיהרתי עמדה נוספת ואחרי שהתקדמנו עם בחור שנקרא צדקוני, וחושב אני שזה שם דוד שלם וכל הבחורים העובדים מהצד השני - נוצר הקשר שלי עם הטנק, שהתחיל מגמר הפקק הזה.

שמעתי כבר את הטנקים יורים ומסייעים לבחורים מהצד השני. חששתי שהאיש בטנק לא ידע שזה אנחנו. צעקתי ליואש שיסתכל היכן אנחנו. ראיתי שלא נתנו טיוע לאזור שלנו, כי לא יכול היה. אמנם ירה, אבל לא פיצח אף עמדה. הוא הסביר שעם החוחה אינו יכול לפגח עמדות.

כאשר נתתי לאיתן את הפקודה - הוא היה מתחת לאש והמשיך בהתערות מהמתן וצעק לי שהוא דופק אותם. אמרתי לו שיפעל בקו אחד אתי ושאל יעבור אותי. פתאום לא שמעתי אותו ואמר לי שקיבל כדור בראש. צוריאל עבר גם הוא עם איתן למעלה.

התקדמתי והסיימתי ויחד עם עודד פיזרתי את האנשים בעמדות ונלתי את הפיקוד לבני שיפר. היו צליפות מהמבחר ואמרתי לכולם שיהיו בתוך העמדות, ואל יוציאו ראש, ורצתי להתחברות עם דדי.

המיצדית הצפונית:

דודיק: הגענו עד למיצדית הצפונית ובשלב זה ראיתי מימין את פינק. הוא היה היחיד שהכרתי, כנראה שהנא היה היחיד שהכרתי. את דני שמעתי רק בשט.

פינק טען שנתקלים בהתנגדות קשה ואינו יודע מהיכן. נכנסנו לעמדה וזהינו את העמדה ממול. הכנסנו רימונים מהצד של הבונקר. דני ירד לתעלה והתחיל מתקדם לכיוון העמדה ממול. את עמדת הבונקר הגדול לא זיהינו, כי מחפה הראש היה בקו אחד עם הקיר ולא ניתן היה לראות אותו. בשלב שהם הגיעו הנה, דני נפצע וחזר והצטרף לתעלה. מתוך הבונקר הזה, בשלב זה הופיע חיל שלנו או שניים. התקשרתי אתו בצעקות, והסברתי לו על הבונקר ממול. הוא הגיע לחפיפה עם חוליה של דני, שעוב אותה כשהיתה כאן.

יוסי: בתחקיר, כאשר נסינו לסבור את הפער הזה, נתברר שחוליה מהמחלקה של דני עברה קדימה את הבונקר הזה ואחר כך - את השני

דדי: השלב הוא כזה: המחלקה של יורם אלישיב ירדה מול העמדה בפינימינה בתעלה, אחרי הג'יפ-תולר. והם התקדמו. בינתיים היה כאן שלב כאשר יורם נפצע בירידה מבית זה (עם ג'יפ) לכיוון מול עמדת התולר.

המחלקה פנתה בתעלה והתקדמה הנה. ובמקביל דני ופינק ישבו כבר למעלה. כאשר הם הגיעו הנה, הבזוקאי הרביץ בהם פצצה וזה פתח את העסק. דני דני ראה שעומדים לירות עליהם את הבזוקה וצעק להם לזוז הצידה. הם נפגעו קל בלבד, לאחר שבאותו הזמן ירד למטה ארזי וישב שם ממש בתעלה למטה. ושם היו כבר למטה שלום צדיק ויקי ופינק וצביקה וגרטנר - המחלקה של דני, שאתה לא מצאת (דודיק) - כולם ירדו לתעלה מתחת; במקום שעומד דני - שם נהרג עופר מפגיעה מהמבחר.

באותו הזמן לא נמצא איש למעלה - כולם היו למטה. בינתיים צביקה מגן וגרטנר נהרגו במקום הזה, כי היתה שליטה לעמדה הזאת, בדיוק במקום בו עומד גבי עכשיו. לעמדה זו היה חיפוי נוסף מעל התעלה. הם חשבו כל הזמן שהעמדה זו התעלה. הם חשבו ששם הכל הולך יחד ולא ידעו שזה הבוי כל כך בפנים. יקי הצליח, עם חיל נוסף - שלום דוד, ועם עוד חיל נוסף לעבור לעמדה שמאלית של הבאזוקה, שבינתיים חיסלו אותה, כאשר ניסו לקפוץ החוצה. אך ישנה כאן עמדה ההולכת לכאן ולכאן, שתי עמדות כוכים של תחמושת ומחפה-ראש.

לאחר זאת עלה חיל שלנו למעלה והכניס רימון זרחן מתפוצץ.

צריך לסכם בקשר לשלב האחרון של הפריצה ודדי יתן את התיאור של העמדה האחרונה (זו שלפנינו).

דדי: הבעיה העיקרית היתה, שהם ישבו בתוך חדר. הם שלטו עד הפינה של עיקול התעלה. כאשר זרקו עליהם רימונים הם היו נופלים ליד הפתח, והמק"כ היה בנוי כך, שהיה קיר אחד, קיר נוסף והיתה עמדה. בפנים היו שני קירות. הם ישבו כנראה בתוך החדר הזה. היתה לחדר, כנראה, איזו כניסה קצת פנימה, כך שיכולים היו להתחבא אילו זרקו רימון לידם בתעלה. ואז הצליח יקי לעבור קדימה והגיע לעמדה. אחריו בא דוד שלום שירד מאחורי הפח. בתוך המחפה, לתוך התעלה, והצליח להצטרף ליקי. אחר-כך הופיע יהודה, שעלה למעלה וכנראה מאיזה מקום זחל והכניס רימון לזרחה. ואז קפצו שלושתם ועברו את התעלה והגיעו עד תעמדה הנמוכה. כאשר הגיעו לשם יקי אמר שאין להם רימונים וחזר לקחת רימונים. הוא ויהודה עברו כנראה והשאירו את דוד שלום לעמוד בפנינה. אז עבר יהודה וירה צרור בפנים, וזה לא גרם לכל נזק. אחריו עבר יקי והם רצו והתחילו לירות עליהם, ואז קפצו שניהם מיד לעמדה. כאן ישנו שלב של העברת פקודות דרך דודיק, למי שהיה כאן.

דודיק: שלב אחד קודם לזה, - הכן שיהודי זה לא עבר את התעלה, כי כאשר יש גג - לא רואים את המישור. הוא הגיע לנקודה מסויימת וכאשר הגיעו למקום השני והודיעו שהתעלה בסדר, התקשרתי עם יוסי והיתה לי הרגשה ששכל התעלה ההיקפית נסגרה מבחינת הסגירה של המוצב. התקשרתי עם יוסי ושאלתי מה הלאה, והוא אמר שצריך לצאת לצומת של הכביש למסור לך להתארגן להגנה.

יוסי: אנחנו התחלנו אז להתקדם לכיוון מוזיאון רוקפלר.

דודיק: בשלב זה לא טוהר כאן השטח במאה אחוז.

דדי: היה שלב שאמרו לי שהעמדה הזאת מטוהרת.

יוסי: זה היה אחרי שלקחנו את הטנקס?פה?

דדי: הטנקים היו כאן עד הצהריים.

דורון: זה שלב בו ירדת החוצה ופגשת אותי וירדנו יחד.

דדי: שאלת אותי על קטע הטנקים ואמרתי שאיני יודע איפה הם ושאלו בלי יואש.

יוסי: אא אנחנו רצינו לדפוק אז את הצלפים. ב-10 שלחתי כבר כחות לרוקפלר.

דדי: את הטנקים ביקשו ממני כמה פעמים ואמרתי שאני חושב שהם למטה. שלחתי מ"כ והייל אחד.

דודיק: הטנק עמד למעלה ו**בבקש-ש** וביקשנו שינסה לירות, שיפרוץ את הקיר. הוא לא רצה לעשות זאת. הוא אמר שאינו יכול. אמרת² שאם אינו יכול, שיתן אש למבחר. רק אחרי שלב זה היתה התחברות ראשונה שלא היתה בעלת משמעות לגבי הבונקר. בשלב זה שאלתי אותך מה עלי לעשות הלאה. כי את ניר איבדתי כבר קודם לכן.

יוסי: נבדוק שוב את הדבר הזה.

דודיק: זה היה שלב. כאן אני יצאתי החוצה ופתאום התחיל הטנק לירות בחזרה- למטה.
אני מבין שזה היה הדבר האחרון כאן. זה היה ב-10 בבוקר.

דדי: העמדה הזאת **משכה** **אזאא** מחוסלת ולא כך היה.

ניר: **קפ**תי אל דדי ואמרתי לו: "התחברתי עם עופר". דדי אמר לי: "יופי". שאלתי אותו: "איפה דודיק?". ענה לי: "דודיק בסדר". אמרתי לו: "אני לוקח את החבר'ה". אמר לי: "לא, הישאר פה", לא ידעתי מה קרה עם דודיק. חשבתי שנלחם כבר במלון.
דדי אמר לי: "שלב זה הישאר פה" ונתן לי מכשיר קשר.

הייתי בטוח שדודיק עזב את השטח. אמרתי שאני לוקח תחת פיקודי את כל הגזרה הזאת, **אזאא** **אזאא** **אזאא** וכן גם על עופר. נתתי הוראה לפזר את האנשים במרחק המשה מטרים האחד מהשני. הוריתי לא להציץ ולא להשיב אש. כל התקשרות **היתה** דרכי, כי לי יש מכשיר.

התחילו ליפות ועשיתי כל מה שעושים בתרגילים: איסוף החמושה, ספירת אנשים, חלוקת גזרות לתצפית. לא נתתי לאנשים לעלות למעלה. ביקשתי מדדי ואמרתי שאני חושש שיש חלק **אזאא** מהירדנים שברחו ורואים אותם בשדות. דדי אמר שהציב תצפית.

בשלב מסויים **דוח** על חיילים שקפצו בחזרה לתעלות. אחד מהם נתפס שבוי וכאן לא היו היסטוסים רבים והחבר'ה היו בסדר וחיסלו אותו. שבוי שני, עם קצה יותר דם, זרק רימון לחוך בונקר שהחבר'ה שלי ישבו **אזאא** בו בתצפית. בתחילה, כאשר באתי אליך, קבלתי הודעה מהם: "ניר, **אזאא** הנה מהר. יש כאן חייל בתוך עמדה". הם הוסיפו: "אי אפשר לחסלו כי הוא בפנים- בפנים". הם פחדו להיכנס לבונקר. אמרתי שאני חוזר. חורתי, ואז כמעט והרגו אותי... מאותו הזמן - לאן ששלחתי אנשים, שלחתי אותם שניים-שניים, שיהיה להם יתר בטחון. כך עשיתי כאשר שלחתי להביא אוכל וכן הודעות. בקיצור - היו אלה שעות של עצבנות וקשה לתאר את השעות האלה.

דדי: במשך כל אותו הזמן ירו מהמבחר.

יוסי: **אזאא** מתי הגיעה הנה הטיבה 10?

דודיק: בפעם הראשונה כאשר נפגע **הטנק**, היה **אזאא** בערך בשעה 12. למוצב נכנסו אחר שעה או שתיים.

דדי: הם עלו ממש על המבחר. פתאום ראינו את הירדנים יוצאים

החוצה מעמדותיהם ובורחים. הם לא ראו, כנראה שהסנקים שלנו עמדו למעלה, עמדו ברכס קדמי יותר. הם החלו לסגת וכאשר גילו כוחותינו שישנם אנשים רבים שם - הורידו סנק וכתה שהלכה אתו לאורך הגזרה והוציאה משם הרבה מאד אנשים.

על-יד השער:

שמרר: הייתי בצד הצפוני אחרי השער וראינו שיורים בחלון המערבי. זרקתי כמה רימונים, שלא נכנסו פנימה, כי אני רואה שהחלונות שלמים.

אילן ירה מהפינה לתוך הבניין ואיני חושב שפגע. ניגשתי עם ג'קי מאחורי הגדוד והתחלתי לעבור את הגדר בחיפוי שלו. לפי כיוון הפגיעה בג'קי, ירו בו מבחוץ. ברקע שראיתי שהוא פגוע - חזרתי וירדתי מהגדר ומישהו הלך לגרור את ג'קי ולקח אותו.

יהונתן: לדעתי ירו מעמדה ולא מכאן.

שמרר: היו בפנים קנה.

יהונתן: לא נראה לי שהיו כאן אנשים, כי הסתכלתי בפנים החדר דרך החלון ולא ראיתי אף אחד. ירו מאחור, מעבר לכביש.

בשלב שקולי נפצע, יצאתי מהמשחק כאשר נקעתי את הרגל. אחרי זה ראיתי את ג'קי ומיכה יוצאים לצד מאחורי הבית. ג'קי ירה די מגולה וצעק שנפצע ביד וברגל. הוא עשה שני גלגולים ונפל מהצד השני של הגדר. גררתי אותו ושאלתי היכן נפצע. גלינו חור בחזה וחשבנו שזה פצע קל. הדוקטור אמר שהיו בו עוד כמה פצעים והוא מת מהדימום.

מיכה ד.: פלוגה ד' של גיורא עברנו בשער ~~XXXXXXXXXX~~ ופתחנו אותו והטור החל לעבור. פתעום ירו על האחרונים שבמור יריות מהגדר ליד השער. אז זרקנו פנימה רימון, ירו יריות והלס"פ ירה והיסלו את היריות. הרס"פ טוען שירה גם על העמדה הקטנה כאן והיסל אותה. מאוחר יותר נתברר שלא חיסלו אותה, והם ירו על ג'קי.

בית-הספר לשוטרים:

גבי: כאשר באנו, נכנסנו וטעינו בסבך החדרים. ראיתי שאין בחדרים איש.

עמדתי בפינה ופינייה האיר כפנס ועלינו למעלה. רק אז ראינו את החבר'ה בורחים דרך השער החוצה. הצינור היה מפוצץ לגמרי וכל מי שרץ למעלה היה רטוב. אך ראש יצאנו - עמדנו לאורך שני הבנינים, ואז אמרתי שצריך לחפש את שמרר, כי לא היה לנו קשר אתו. שלחתי מחלקה, שמצאה אחרי 20 רגעים את שמרר. כאשר התחלנו להתקדם - עלה בדיוק השחר.

עמדתי בחושך וראיתי מכיוון הערבים שני חברי; הם הלכו בשקט נהלי א זיקה גלר והקשר שלהם.

צביקה גלר: צעקתי שלא ירו בנו, כי לא שמעתי סימא.

למעשה עמי עם עופר הלכו להם והסתפקו בכך שראו כאן חייל של שמרר. שאלתי אותו ואמר לי שראה חיל של שמרר, ואז באו חברים נוספים ואימצתי אותם והלכנו הלאה.

התולר הדרומי:

גדעון שמרר: צאצאצא אאאצאצא אלא לפי הפקודה הראשונה שלי, צריך הייתי לנוע אחרי דדי, לעבור את המשטרה מצדה הצפונית, להגיע לתעלה. כל המבנה כאן אינו מופיע אצלי בתצלום, אלא ישנה תעלה, המכוונת כמעט בקו ישר לעמדת התולר הזאת. כמובן שכאשר הגעתי, יוסי נתן לי הוראה לחזור ולהיכנס ולכבוש את העמדה מהצד האחר ושם התפתח קרב.

נכנסתי לתעלה והתחלתי לנוע. כל האזור, לפי הרגשתי, היה כבר ריק והם נסוגו לפני שבאנו. היו כמויות מעטות כשבאנו, אבל אני מתאר לעצמי שלפני כן היה כאן כוח רציני יותר.

מאחורי הבית לא היתה שום בעיה. הבנתי שעמדת התולר צריכה להיות מאחורי הבית, אבל היא מופיעה קצת יותר שמאלה. עברתי את התולר ואחד החיילים התעצבן וזרק עליו משהו,, למרות שאפשר היה להשאירו שלם.

במקום זה עשיתי פיצול. תחילה הובילה מחלקת חבלה בראש, מחלקת סיירים ומעט מאנשי . . . מחלקת הסיירים טיהרה את הבית ואת העמדות הנוספות שהיו כאן. בבתים לא היה דבר.

יוסי: בצהרים הודיעו לי שיורים מהכיוון הזה (מראה כיוון).

דודיק: יוסי ביקש שנצא לשרוק את השטח. הוצאנו שלושים אזרחים והם יצאו בשיירה.

גדעון: גם אנחנו יצאנו אזרחים. בתוך ארון מצא חייל שלנו משפחה שלמה, שהייתה באה שם. צביקה פגש בי ואמר שאחזור לבית הספר ואז התחילו להחזיר פצועים, עד אשר הגיע דודיק לי ויצאתי הלאה.